

InfoMigjorn

Butlletí digital
sobre llengua
catalana

Núm. 1.313

Dimarts, 17 de gener del 2017

SUMARI

- 1 Miquel Adrover ► *Tu, vós i vostè* a Mallorca, avui dia
- 2 Oriol Izquierdo ► Serem prou destres per saber usar la nova gramàtica?
- 3 Magí Camps ► Paperets i xulles
- 4 Llorenç Garcia ► Als docents valencians que treballen a Catalunya i les Balears
- 5 Neus Nogué Serrano ► *Per i per a* davant d'infinitiu a la GIEC
- 6 Eugeni S. Reig ► Tres locucions per dir 'ràpidament, en molt poc temps'
- 7 Lluís Bonada ► L'edició i estudi d'un diccionari inèdit ens acosta al català parlat per valencians i tortosins a inicis del XIX
- 8 David Casellas ► Salutacions
- 9 Rudolf Ortega ► Tots els dubtes: pronoms (7)
- 10 Llengua Nacional ► Sumari del núm. 97 (IV trimestre del 2016)
- 11 Enllaços i convocatòries

[Sumaris de tots els butlletins publicats el 2016](#)

InfoMigjorn és un butlletí setmanal que distribueix missatges informatius relacionats amb la llengua catalana.

ISSN 2462-7003 Elaborat i distribuït per la Xarxa de Mots

Subscripcions: <http://migjorn.cat/alta.php> Adreça de contacte: infomigjorn@migjorn.cat   @InfoMigjorn

1 Tu, vós i vostè a Mallorca, avui dia

Miquel Adrover

Vaig néixer el 1942 i vaig viure a Ciutat (Palma), on mon pare feia feina, durant el curs escolar. Les vacances les passava a Campos, vila del Migjorn de Mallorca. Així com Campos era el meu paradís, així detestava Palma.

Quan vaig acabar els estudis a Barcelona, em vaig instal·lar a Campos i de llavors ençà hi he viscut.

Els mallorquins ens dividim en dues categories: ciutadans (habitants de Ciutat) i pagesos (habitants de la resta de Mallorca, que modernament se sol designar com a Part Forana).

Ara, els pagesos, a llur torn, poden habitar les viles (Campos, en el meu cas) o bé es poden dedicar a l'agricultura, sovint (però de cada vegada menys) habitant al camp, que nosaltres en diem sempre "fora-vila"; aquests darrers s'anomenen "foravilers", o sia agricultors i ramaders.

Jo sóc pagès, però no foraviler, tot i que visc a cent metres escassos de fora-vila.

Faig aquests aclariments perquè, de la meva estada d'anys a Barcelona, vaig arribar que, al Principat, la distinció entre habitants de ciutat gran, Barcelona, no tan gran i encara més petita, i la de la gent que es dedicava a l'agricultura no era pas exactament la que fem a Mallorca. Vaig sentir, més d'una vegada, i en boca de gent més aviat vella, "pagès" com a insult.

El parlar que teníem a Campos presentava diferències notables amb el que tenien a Palma, diferències de vocabulari, de pronúncia, d'entonació i encara d'altres que revelaven mentalitats diferents. A Palma sempre em veieren com a pagès: mai de la vida no he perdut la fonètica, ni el vocabulari, ni l'entonació de Campos, ni tan sols durant la meva llarga estada a Barcelona (vuit anys), tot i que, molt curiosament, una convivència de dos o tres anys amb lleidatans sí que va marcar transitòriament la meva pronúncia i fins i tot el vocabulari: el meu entorn mallorquí no se sabia avenir que em sortissin coses com ara pronunciar *cuina* (que pronunciem com en el català oriental general) com a *cunye*, amb la è oberta. I jo no me n'adonava.

No cal dir que la llengua de nosaltres pagesos mallorquins, comparada amb la dels ciutadans (altra vegada aclariré que em referesc als habitants de Palma) era enormement més rica pel que feia a realitats materials: animals, arbres,

plantes, eines agrícoles, l'oratge... Així va esser, així és, i així ho he transmès als meus sis infants, que són bilingües català-francès, amb un bilingüisme sense diglòssia.

Una de les diferències més fortes que, dins els anys quaranta, cinquanta, seixanta i setanta, diferenciaven ciutadans i pagesos era el tractament: a Palma tractaven la gent de *tu* o de *vostè*, i prou, segons els meus records confirmats per molts d'amics ciutadans. A la pagesia, concretament a Campos, la cosa es complicava: el tractament era o bé de vós, o bé de *vostè*, o bé de *tu*. Tractàvem de vós la gent més vella que nosaltres, incloent-hi pare, mare i tota la família de la generació precedent (generacions enrere, el pare i la mare havien tractat també de vós els infants, si bé això ja no vingué a temps meu). De *tu* hi tractàvem els iguals, els companys i, no cal dir-ho, totes les persones del nostre temps, i de *vostè*... ai, aquí la cosa es complicava: tractàvem de *vostè* el metge, els mestres, el rector i tots els capellans, els apotecaris, tothom qui tingués “estudis”, és a dir carrera i, sobretot (i alerta a faltar a aquesta regla, perquè la seva infracció podia esser causa d'una renyada forta) els “senyors”, és a dir els terratinents, i, tot en gros, els rics: dir de vós a aquestes persones “grosses” podia esser vist com manifestació d'una tendència esquerranosa, molt perillosa en aquell temps.

Era matemàtic i no ens hi erràvem mai.

A Palma, a la barriada on vivíem, Çon Coc, i en general a la Soledat, Santa Caterina, Cas Capiscol, Ço n'Espanyolet, Génova (amb é tancada, si us plau), Çon Sardina (denominada així, amb una punta d'ironia, perquè havia estat propietat de la filla menuda d'una família sarda), al Pont d'Inca, etc., el vós feia la viu-viu i servia només per a adreçar-se a la gent vella (o sia, els qui tenien més, diguem, de cinquanta anys).

I pel que fa al castellà? El castellà, arreu i fins i tot a Palma, era gairebé una raresa: era freqüent que, quan pel centre de Ciutat, sentíem parlar espanyol, els giréssim per veure qui era aquella persona d'una provinença tan insòlita. És ver que, a conseqüència de la Guerra, qualche família ciutadana parlava castellà als infants, però es tractava d'una excepció. Aquells infants parlaven català amb nosaltres, per molt que els papàs i les mamàs els renyessin perquè volien que els menuts, en esser grans, parlessin perfectament la llengua poderosa, imposada per coaccions més o menys violentes. Els meus amics sotmesos per la família a tal tractament lingüístic han parlat, sense excepcions que jo sàpiga, català als infants.

Quan jo arribava a Ciutat per començar l'any escolar, m'oblidava del vós, excepte, naturalment, quan parlava amb el pare, la mare, i família de Campos que sovint ens venia a veure. El *vostè*, que a Campos, i a la pagesia tota, era reservat a la gent grossa, gent d'upa, a Ciutat ho dominava tot i a mi el vós em mancava: trobava artificiosos tractar de *vostè* gent de nivell social mitjà, o inferior, ["mossons"](#), i allò els posava, als meus ulls, al nivell d'allò que en dèiem "polls entrats en costura", o sia gent que patia de "figurera".

De molt jovenet em començà a interessar la lingüística, en particular la sociolingüística: escoltava, observava i reflexionava sobre els comportaments de la gent i, pel que fa al vós, vaig arribar a la conclusió que aniria reculant fins a desaparèixer i que, ben prest, l'usaríem només per adreçar-nos als pagesos vells.

Fins que, a la primeria de la dècada dels setanta, vaig començar a reparar un fet que em sorprenia tant que a la primeria pensava que era la meva imaginació que m'enganava i que era una il·lusió deguda a la meva passió per la llengua, no pas pel xava que, a Barcelona, s'estenia d'una manera alarmant, sinó pel català digne. Durant anys vaig creure que em podrien aplicar la dita segons la qual "qui duu fam enrere somia truites". Perquè el fet és que vaig començar a sentir, a Palma, joves que tractaven de vós persones que, normalment, tradicionalment, haurien d'haver tractat de *vostè*. I de llavors ençà la cosa s'ha anat estenent, i molt, al punt que, a la pagesia i tot, he sentit joves que s'adrecen amb un bon vós a persones "de nivell" que, un temps, s'haurien sentit molt ofeses i ara ho accepten amb tota naturalitat.

Ha estat obra, principalment, de l'escola i dels mestres, als quals no agraiem mai prou llur acció pel català.

Pel que fa a mi, que ja tinc setanta-quatre anys, a Campos hi ha joves que em coneixen i que persisteixen a tractar-me de *vostè*, i gent d'edat mitjana i vells i tot que també em donen el tractament de *vostè* (afiguraiu-vos, jo, l'únic arquitecte que durant anys hi ha hagut a Campos, escriptor, benvist per la seva integritat, pare de família nombrosa i avi de tres nétes...) i jo els dic, irònicament, que si no em volen tractar de vós, o de *tu* si hi ha confiança, em tractin de *vossa mercè*, que és el tractament propi de la noblesa mallorquina d'un temps (la gent que sempre hem conegut com a "botifarres", deformació maligna de "botiflers"). La cosa sol acabar amb una rialla.

Els meus infants em tracten de *tu*, i també certs joves amb els quals tinc confiança. A Palma, quasi sempre, de vós. El *vostè* recula, segons les meves apreciacions, confirmades per consultes fetes a amics meus.

Molts dels joves que, a Palma, em tracten de vós, tenen un accent estrany, mig bleida mig rave: és evident que, o bé es tracta d'infants de famílies forasteres ("foraster", a Mallorca, vol dir espanyol, i "foraster" anomenam la llengua espanyola) en procés d'integració o assimilació, o bé mallorquins de soca-rel que en diem "pomots" (aquest despectiu, augmentatiu de "poma", té a Barcelona l'equivalent de "bleida").

Aquest és l'estat a dia d'avui.

I la prognosi?

Segons la meva opinió, el vós recularà més o menys ràpidament, i això a causa dels mitjans de comunicació que ens vénen de Barcelona. La conducta de la ràdio i la televisió principatines, concretament barcelonines, pel que fa al català, és deplorable (jo diria, més tost, infame): portes obertes en forma progressiva al català i a la influència espanyola. Aqueixa gent no accepta mai un mot del català propi de Mallorca, però es fonen de gust incorporant el mot o la forma espanyols. En forma més o menys conscient, fan tot quant poden per transformar el català en un patuès espanyol.

Aquesta és la trista realitat: en aquest moment, i amb poques excepcions. La recepció a Mallorca de mitjans de comunicació amb base a Barcelona, que en principi ens hauria d'alegrar i per la qual hem combatut contra els governs espanyols, pel que fa a la qualitat de la llengua ens fa mal, molt de mal, al punt que castellanismes que ni l'ensenyament ni els mitjans de comunicació espanyols no havien reeixit a introduir, ara ho aconseguiran aquests deplorables mitjans de comunicació principatins.

Sóc vell, però estic en plena activitat professional i intel·lectual en general. I ja sabeu que el dimoni sap més per vell que per dimoni. I afirm que la conducta d'aquests mitjans no té res d'innocent. Ara fa un parell mallorquí (o sia més de dos) anys, un dels capparets més actius i agressius, un guru de l'espanyolització del català, vingué a Mallorca a fer una conferència i, en petit comitè (hi havia uns amics meus) va declarar que "el català està tan fotut que valdria més aplicar-li una bona eutanàsia".

Per a gent com el guru en qüestió, acceptar mots i formes catalaníssims de Mallorca (*cercar*, *demanar* –per 'preguntar', també viu, però no tan eixorivit a Catalunya–, *capell*, vocabulari sexual en general, que a Barcelona és completament substituït per llenguatge calcat de l'espanyol), això no és viable i ho combaten. Alhora, accepten joiosament la invasió, la penetració, de la llengua espanyola, és a dir que ja han començat a aplicar al català una bona eutanàsia.

Reintroduir vós és inadmissible per a aquesta gent. Que a Mallorca es produeix? Ells se'n foten bé. Catanyol, volen ells, inconfessadament com a etapa de l'extinció del català com a llengua independent.

Fa poc, un amic em va contar que, anant pel carrer d'una vila, va sentir com dos nins d'origen marroquí, jugaven a fer una retransmissió de futbol: se servien, perfectament, del vocabulari i la pronúncia propis de les emissions barcelonines. I és normal que així sigui, això és la regla general en totes les llengües: la dels centres culturals i comercials va arraconant les parles locals. El mal és que, en el cas del català qui hauria de donar llum dóna fum.

No em vindrà gens de nou si, d'aquí no gaire anys, el jovent mallorquí parla com "al xubén" de Merlí, una llengua pregonament espanyolitzada.

I, no cal dir-ho, si aquesta revifalla del vós a Mallorca s'ofega, si s'acaba com la processó de la moixeta, serà obra dels propulsors del catanyol de fora Mallorca.

2 Serem prou destres per saber usar la nova gramàtica?

Oriol Izquierdo

VilaWeb, 25/12/2016

<http://www.vilaweb.cat/noticies/serem-prou-destres-per-saber-usar-la-nova-gramatica/>

El tió m'ha cagat el flamant volum de la nova gramàtica de l'Institut. Ara mateix en fa ben poques hores, o sigui que entendreu que no hagi pogut fer-hi gaire més que sospesar-la (dos quilos i trenta grams de llibre, que déu n'hi do) i amidar-la (XLII+1.446 pàgines de 17,5 d'ample per 24,5 d'alçada i un llom de 6 centímetres). I, després de llegir-ne pròleg i prefaci, reviu la mena de polèmica amb què n'ha estat saludada la publicació.

No em tinc per un purità tampoc de la llengua. Quan algú em demanava, ja comença a fer anys, si una determinada paraula o expressió "es podia dir", recordo que em sortia de respondre que si no se li havia esmicolat la llengua a la boca senyal que sí; que, comptat i debatut, tot es pot dir i tota una altra cosa és si es considera correcte o és pertinent fer-ho en un context determinat. Però, malgrat aquelles meves sortides d'abans, en aquest moment d'ara el plantejament que fa la nova gramàtica, més descriptiu que no explícitament normatiu, gairebé em fa por. I miro d'explicar per què.

Tinc la impressió que, més enllà d'unes determinades cledes, la llengua ja no aixeca entre nosaltres les passions que aixecava. Ho diré amb aquest exemple potser més ximple que simple: quan jo era petit baixàvem a deixar les cartes al *busson* i la *bassura* a l'*acera*, i ens sabíem els *apellidos* d'amics i coneguts. Després, diria que va ser a finals dels anys setanta, vam aprendre a dir *bústia*, *escombraries*, *vorera* i *cognoms* i com qui diu d'un dia per l'altre vam substituir els barbarismes i els vam deixar en un racó polsós de la memòria. I ho vam fer tan bé que si ara ho expliques a un jove no s'acaba de creure aquells castellanismes. Bé: voleu dir que avui seríem capaços de repetir aquesta mena de lífting lingüístic i amb l'eficàcia amb què el vam fer? Em sembla que no.

Avui el relaxament que observem en tants àmbits també afecta la llengua. I això podria ser un símptoma de desproblematització i de positiva despreocupació col·lectiva, si no fos que l'ús de la llengua tendeix a ser d'una mediocritat alarmant. Si bé és cert que, d'una banda, la presència en els mitjans de comunicació i a l'escola donen al català una força inimaginable quatre dècades enrere, no ho és menys que la nostra continua sent una llengua subsidiària i no prou prestigiada. El contacte amb estudiants universitaris (de graus de Comunicació, per arrodonir-ho) em permetria fer-ne un complet treball de camp no gaire tranquil·litzador.

La desorientació, o potser és desinterès, té tanta intensitat que he tingut la impressió que, en concret, l'anunci de la supressió dels diacrítics era rebut així: en comptes d'esforçar-te per anar tu cap a la normativa només cal esperar que la normativa vingui cap a tu. Imagineu-vos, doncs, què passarà amb les aparents modificacions de la normativa que els mitjans han destacat de la nova gramàtica... Perquè aquesta és l'altra variable incontrolable i inevitable que hi intervé: la simplificació que els mitjans fan de la discussió diguem-ne filològica, com si busquessin de convertir-la en una polèmica espectacle més. (No em sé estar de deplorar la lectura banal, si no mal intencionada, que es va fer de l'anomenat manifest del Cercle Vallcorba: el vaig signar, entre d'altres motius perquè no anava contra l'Institut, i és en canvi perquè es volia fer veure que l'atacava que se'n va parlar.)

Diu Teresa Cabré, gairebé per cloure les seves paraules preliminars, que aquesta gramàtica proposa "una nova manera de llegir la norma que requereix dels usuaris una certa destresa interpretativa". Aquesta és la qüestió clau i el principal punt feble del llançament públic, certament indiscriminat, que n'ha fet l'Institut. Em dol, però no estic gaire segur que aquesta destresa es pugui donar avui per descomptada. Ni tan sols entre molts professionals de la llengua.

3 Paperets i xulles

Magí Camps

La Vanguardia, 19/12/2016

<http://www.lavanguardia.com/vida/20161219/412718734538/paperets-i-xulles.html>

Quan volem referir-nos al paper que es fa servir per copiar en un examen, el diccionari ens diu que n'hem de dir *paperet*. Però la veritat és que, si el context no és prou clar, un paperet vol dir tantes coses que, precisament per guanyar claredat, molts parlants acaben adoptant el castellà *chuleta*. Però que potser no és polisèmic el mot castellà? Doncs sí que ho és, perquè *chuleta* tant pot ser el paperet, com una costella o, referit a una persona, un adjectiu que vol dir presumtuós o presumit.

En aquest tercer cas, fem servir un sentit figurat que neix per homonímia parasitària (d'aquest fenomen en vaig parlar fa un parell de mesos). És a dir, de *chulo*, que etiqueta el personatge arrogant, derivem cap a *chuleta*, que no hi té res a veure en l'etimologia, però que n'hereta el sentit, el parasita per sonoritat. Però d'on surt *chulo*? Doncs va arribar al castellà des de l'italià *ciullo*, escurçament de *fanciullo*, que vol dir nen, mentre que la *chuleta*, amb el sentit de costella, hi va arribar des del català que es parla al País Valencià.

És curiós, doncs, que el castellà adoptés la *xulla* valenciana (costella) en la forma diminutiva *xulleta*, i més tard li afegís aquest sentit figurat de paperet, que, ara, el català del Principat vol adoptar a pèl, *chuleta*, amb una mica de cursiva per dissimular. Si la interconnexió entre dialectes fos més viva i no estigués especialment fragmentada per allò del *divide y vencerás y no pongas AVE*, a l'hora de voler fer servir una *chuleta* en un examen, agafaríem la *xulla* valenciana –o *xulleta*, si ens agrada més– i la faríem servir amb el sentit que li dóna el *Diccionari normatiu valencià*: “Apunts que es duen amagats per a consultar-los dissimuladament en un examen”.

Tot això ve al cas perquè l'argot és un problema crònic del català. Però no perquè en vagi mancat, sinó perquè molts professionals de l'àmbit de la ficció no entenen que es pugui fer una pel·lícula, una sèrie de televisió, una novel·la o una obra de teatre sense que els personatges facin servir argot manllevat del castellà (i també, en menor grau, de l'anglès).

¿És possible fer una obra de creació sense barbarismes que sigui actual, que flueixi sense problemes i que resulti versemblant? La resposta a aquestes tres condicions és un sí com una casa de pagès. Aneu al teatre a veure *Art*, de

Yasmina Reza. Tot és magnífic: la direcció, els tres actors, l'escenografia..., però, sobretot, la versió que n'ha fet Jordi Galceran, que compleix aquestes tres premisses amb escreix. A veure si n'aprenen tots aquests aprenents de traductor que omplen les pantalles i els escenaris catalans de *gilipollas*.

Vegeu també, del mateix autor, ["‘Diacrític’ i ‘Brexit’, paraules del 2016'](#), ["Santuàries sense sants"](#) i ["La cobra que no pica"](#) (*La Vanguardia*, 25/12/2016, 12/12/2016 i 14/11/2016, respectivament).

4 Als docents valencians que treballen a Catalunya i les Balears

Llorenç Garcia

La Veu del País Valencià, 02/01/2017

<http://opinions.laveupv.com/llorenç-garcia/blog/8765/als-docents-valencians-que-treballen-a-catalunya-i-les-balears>

He tingut la sort de cobrir una substitució en un institut d'ensenyament secundari anomenat Voltrera (Abrera, Baix Llobregat) com a professor de llengua catalana i literatura. N'ha sigut la primera que he fet i, sincerament, crec que he comptat amb la sort de front tant pel que fa al centre (organització, companys, alumnes, equip directiu, etc.) com per l'experiència enriquidora en l'àmbit personal. No negaré que de vegades tot principi en aquesta professió és també un catalitzador d'inseguretats davant un col·lectiu —els adolescents— que necessiten una atenció especial en una edat on no existeix una recepta màgica que estipule quines són les dosis adequades d'autoritat, paciència i mà esquerra que cal aplicar. Però junt a aquesta fascinant i delicada responsabilitat a parts iguals, n'he pogut extraure constructives lliçons vitals i una de lingüística. D'aquesta darrera especialment, me n'ocuparé en aquest article.

De bell antuvi, em vaig proposar d'exhibir la bandera multicolor de la diversitat lingüística mostrant la parla del català que sempre he parlat: el meu valencià. De manera molt expressiva, jo he sigut un d'aquests mestres que proferia frases de l'estil:

"ESTA VESPRADA heu d'estudiar molt, que demà hi ha examen!"

"Vine ACÍ a la pissarra!"

"IEEEE, XICS! Vinga! EIXIU de classe que ja és l'hora del pati."

En canvi, he constatat casos de mestres i professors valencians que han forçat la seua manera de parlar per assimilar-la al català central. Mig ho puc entendre en el cas del lèxic, que és sempre la part més mal·leable d'un idioma. Quan ja has preguntat en moltes ocasions per la porta d'eixida i perceps que no t'entenen, és fàcil caure en el pragmatisme d'acabar dient *porta de sortida*. Però allò que no puc evitar apreciar com un esnobisme innecessari és quan forcen la pronúncia per intentar parlar com un barceloní. Com a resultat, sovint incorren en un nyap lingüístic postís, perceptible a llegües (tant per a catalans com per a valencians) usant vocals que es poden qualificar de tot excepte de neutres, barreja incongruent de formes verbals orientals i occidentals... o el meu avortó favorit: valencians que després de molts anys han assolit una pronúncia oriental quasi nativa en tots els sons però que encara són incapaços d'atinar amb les essences sonores com a romanalla del seu apitxat original.

No seré jo qui ataque la llibertat personal de cadascú per triar la manera de parlar en terres transfontereres, però tampoc no silenciaré el meu lliure albir a emetre una opinió al respecte. I més encara quan es tracta d'un tema de caire col·lectiu com és la llengua. ¿Fem algun bé imitant de manera servil el model barceloní quan anem allà dalt? La meua resposta és un NO rotund.

Quan ho fem, estem assumint de manera implícita que la nostra modalitat lingüística és inservible per a la comunicació més enllà de les nostres fronteres. Ergo, som els primers a negar la unitat de l'idioma. No negaré que van ser els catalans durant el Noucentisme qui van manprendre l'encomiable tasca de rescatar l'idioma a la normativització després d'obscurs segles de decadència, on la nostra societat vivia sumida en el pou de l'agrafia i la llengua resistia l'embat del temps a base d'una oralitat transmesa de pares a fills (esquerdada des de mitjan del XX per una alfafetització feta exclusivament en castellà). Un mèrit històric, sens dubte, en el qual molts intel·lectuals valencians s'han quedat enlluernats i han maldat per emmirallar-s'hi davant la manca de referents patris contemporanis (amb brillants excepcions com Enric Valor en la rondallística o Sanchis Guarner en la gramàtica, per esmentar-ne un parell d'exemples). Però és necessari que València torne a despertar de la seua fosca letargia com a referent lingüístic i recordar que el seu model idiomàtic va ser el primer espill inspirador de tot el domini lingüístic i que d'aquesta terra van eixir escriptors les tintes dels quals han amerat la literatura universal (Ausiàs March, Joanot Martorell, Jordi de Sant Jordi...). Lluir de manera natural el valencià en altres contrades on es parla el nostre idioma no s'ha de percebre necessàriament com un exercici de reivindicació (encara que ho siga d'esquintlletes), i encara menys de rebel·lia... Més aïna, és mostrar allò que som sense haver d'avergonyir-nos ni

sentir-nos subordinats. Encara molta gent, renuent a desempallegar-se dels tentacles noucentistes, pensa que no passar pel sedàs del català central és un exercici de fragmentació lingüística. Ans al contrari, estem posant en evidència la diversitat de la nostra llengua i donant-la a conèixer.

Qui pense que sota els actuals condicionaments socials és possible una monolítica visió de l'idioma, perdrà el que realment assegura la supervivència de l'idioma: el carrer. Com a molt, els intel·lectuals només podran salvar-lo en els llibres i esdevindrà un codi encarcerat circumscrit a elits acadèmiques com ho va ser el llatí durant l'Edat Mitjana. Hem de naturalitzar les nostres parles allà on resulten alienes. I en relació d'igualtat. Aquest és el vertader camí que ens menarà pel viarany de la confluència lingüística a mitjan i llarg termini i no un altre. Les circumstàncies socio-polítiques en el nostre domini lingüístic de moment exigeixen un policentrisme que serà inherent a l'aspiració espriuana de salvar els mots. Quan l'habitant del Principat deixi de considerar el valencià com un català mal parlat, quan l'habitant valencià descobreixca que la seua parla és pràcticament idèntica a la de Lleida (i que no a tot Catalunya es parla com a TV3), quan l'habitant balear deixi de queixar-se de no ser entès ni per valencians ni per catalans perquè tants uns com altres l'han tingut sempre "aïllat", quan les paraules *noi*, *noia*, *al·lot*, *al·lota*, *xic*, *xica* puguen campar lliurement en cada plec de la nostra geografia lingüística i resulten familiars... serà quan haurem engegat l'autèntic camí d'avançar junts. Cada variant lingüística anirà bevent elements de les altres i per fi serem una llengua veritablement compacta (gràcies a la qual em podran indicar on és la *porta d'eixida* a la primera quan vaja a Barcelona). I també un orgull dels seus parlants, entre els quals s'es-camparà un sentiment de germanor. Jo ho deia alguna vegada en classe:

Xics, tant vàlid és el vostre català com el meu. La diferència és que vosaltres parleu una modalitat de l'idioma, el barceloní, i jo una altra, el valencià. Però ja podeu comprovar que ens entenem a la perfecció.

I no m'he enfrontat amb cap problema. No he hagut de modificar ni les formes verbals i encara menys la pronúncia. Sols he hagut d'aclarir el significat d'alguna paraula escadussera de la mateixa manera que un argentí ha d'explicar que "remera" significa "camiseta" a Espanya sense renunciar a la seua pronúncia ni a l'ús del pronom "vos" en comptes de "tu". ¿Que això posa en dubte la unitat de la llengua espanyola? És com dir que un madrileny hauria d'emular l'accent andalús quan viatja a Sevilla.

Crec que l'enorme quantitat de professors valencians que treballem a Catalunya i les Balears tenim la ingent responsabilitat (i fins i tot històrica) de reforçar

els vincles lingüístics amb aquestes terres amb l'actitud més senzilla: parlant com nosaltres parlem. Amb naturalitat però sense menystenir la normativa, que en major o menor mesura tots coneixem dels nostres anys escolars. ¿Ho heu parat a reflexionar? Som més de tres mil mestres i professors valencians treballant al Principat i les Balears. Això suposa que tenim al nostre abast milers i milers d'infants catalans i balears que ens escolten a diari i que aprenen de nosaltres. ¿No és l'oportunitat història perquè les seues tendres oïdes s'avesen a la nostra parla i no els resulte aliena? Sens dubte, i davant l'absència de recursos mediàtics, ara nosaltres som el factor més cohesionador i que, a més a més, compta amb un afegitó: el sentimental.

Quan un xiquet cau en mans d'un bon docent, els anys el faran recordar com una biga molt sòlida en la seua formació personal. Jo, com a professor novell, defugiré de les ínfulas de professional consumat (especialment en un ofici del qual tots els dies sempre s'ha d'aprendre alguna cosa), però en la meua verda trajectòria el meu cor no podrà esborrar determinats gestos de certs estudiants. Per exemple, no podrà esvair-se mai el record d'un nen (amic Hamza!) declarant que sóc el seu professor favorit, o d'aquella xiqueta (eixerida Iona!) que en la meua darrera classe va confessar que va contenir-se de botar damunt la taula per llançar-me un adéu a l'estil d'*El club de los poetas muertos*. O d'aquell xicon amb qui havia tingut tantes batusses dins l'aula (indomable Iker!), però que quan eixia d'Abrera se'm va acostar dins el tren al vagó amb el seu patinet a saludar-me i donar-me el comiat tot d'una. I Hugo, Blanca, Aroa, Laura, Joel, Ivan, Sergio... i tants altres. Òbviament sospite que potser el meu pas no deu haver sigut plaenter per a tots els alumnes, però m'estime més retenir la idea que almenys alguns d'ells recordaran amb afecte el pas d'aquell professor valencià per aquelles aules forjadores d'experiències acadèmiques i vitals. És possible que cada vegada que senten parlar un valencià, se'ls active el record. Els docents som i serem una peça essencial en l'arquitectura emocional de tota persona.

Vegeu també ["Molts parlants, prou docents i alguns certificats"](#), de Ferran Suay (*La Veu del País Valencià*, 30/12/2016).

5 'Per' i 'per a' davant d'infinitiu a la GIEC

Neus Nogué Serrano

Blog *En altres paraules*, 07/01/2017

<http://en-altres-paraules.blogspot.com.es/2017/01/per-i-per-davant-dinfinitiu-la-giec.html>

Segurament aquest és un dels aspectes de la sintaxi que més curiositat poden haver despertat amb la publicació de la GIEC. ¿Com ha quedat establerta, la distribució d'aquestes dues preposicions davant d'infinitiu, després d'una època, prou llarga, en què la norma de Fabra ha coexistit amb la proposta Coromines-Solà?

La GIEC ha optat per un criteri polimòrfic: dona tres sistemes diferents perquè els usuaris optin pel que els sembli millor o s'adapti més bé a la seva parla, al seu estil, a l'àmbit de l'organització de què formen part o al text que estan escrivint.

1. Criteri (que podem anomenar) tradicional

A grans trets correspon a la norma de Pompeu Fabra, però explicada d'una manera diferent i, al meu entendre, més senzilla. Aquest és el criteri que s'aplica en el text de la GIEC.

- a) Preposició *per* davant d'una subordinada d'infinitiu final que “apareix en un context agentiu” (és a dir, en què l'oració principal o el sintagma nominal de què depèn l'infinitiu expressa una acció). Aquesta subordinada “expressa tant el propòsit que es vol aconseguir com el motiu per què es fa una cosa”.

(1) Hi han acudit molts curiosos per saber què passava

(2) La telefonada del pare per ajudar-lo a traslladar els mobles...

- b) Preposició *per a* “quan la construcció final no depèn d'un predicat d'acció”, sinó de predicats amb verbs estatius (3) o de noms que no són d'acció (4) o d'adjectius (5).

(3) Fan falta voluntaris per a distribuir les cartes

(4) No trobo les eines per a reparar la porta

(5) És una proposta necessària per a aconseguir el que volem

- c) Preposició *per a* quan el verb de la principal és d'acció si l'oració és “passiva o impersonal”.

(6) Els reglaments s'aproven per a complir-los (en canvi, "els diputats han aprovat el reglament per complir-lo", d'acord amb (a))

d) Preposició *per a* si la subordinada d'infinitiu expressa "l'ús o la destinació que es dona a una cosa".

(7) Emprarem / He utilitzat / Hem habilitat / Farem servir tots els recursos disponibles per a resoldre el problema

e) Preposició *per a* si el subjecte implícit de l'infinitiu no coincideix amb el de l'oració principal.

(8) L'encarregada va enviar el mosso al magatzem per a tancar el llum

Els altres dos criteris es formulen així:

"Al costat d'aquesta distinció [...] és igualment acceptable en tots els registres l'ús de *per a* davant d'infinitiu [final], d'acord amb els parlars que diferencien les dues preposicions, o bé l'ús de *per*, d'acord amb els parlars que sols usen aquesta preposició."

Per tant:

2. Criteri dels parlars que distingeixen *per* i *per a*

Sempre *per a* davant d'una subordinada d'infinitiu final. Els exemples anteriors seguint aquest criteri quedarien així:

(1') Hi han acudit molts curiosos per a saber què passava

(2') La telefonada del pare per a ajudar-lo a traslladar els mobles...

(3') Fan falta voluntaris per a distribuir les cartes

(4') No trobo les eines per a reparar la porta

(5') És una proposta necessària per a aconseguir el que volem

(6') Els reglaments s'aproven per a complir-los

(7') Emprarem / He utilitzat / Hem habilitat / Farem servir tots els recursos disponibles per a resoldre el problema

(8') L'encarregada va enviar el mosso al magatzem per a tancar el llum

3. Criteri dels parlars que no distingeixen *per* i *per a*

Sempre *per* davant d'una subordinada d'infinitiu final. Els exemples anteriors seguint aquest criteri quedarien així:

- (1'') Hi han acudit molts curiosos per saber què passava
- (2'') La telefonada del pare per ajudar-lo a traslladar els mobles...
- (3'') Fan falta voluntaris per distribuir les cartes
- (4'') No trobo les eines per reparar la porta
- (5'') És una proposta necessària per aconseguir el que volem
- (6'') Els reglaments s'aproven per complir-los
- (7'') Emprarem / He utilitzat / Hem habilitat / Farem servir tots els recursos disponibles per resoldre el problema
- (8'') L'encarregada va enviar el mosso al magatzem per tancar el llum

Aquest criteri conserva el de la proposta Coromines-Solà en relació amb els infinitius.

Notes

1. Parlars que fan la distinció: "valencià, tortosí i la Franja". Parlars que no fan la distinció: la resta; és a dir "els orientals i part del nord-occidental".
2. La GIEC opta sovint per formulacions no prescriptives, com ara "s'ha tendit a donar preferència a...", "hi ha la tradició d'usar...", etc. Crec que cal interpretar-les, no pas com a eufemismes que substitueixen un "cal utilitzar..." o similar, sinó com l'expressió de la intenció de l'IEC de presentar el que es considera adequat per a la llengua estàndard en forma de proposta. Aquest plantejament deixa oberta la porta d'una manera més senzilla a revisions posteriors si els criteris proposats no tenen el suport de l'ús o si plantegen alguna mena de problema. Potser no hi estem gaire acostumats, però ja ens hi anirem acostumant. A la curta o a la llarga, serà bo per flexibilitzar mentalitats, que ens fa molta falta.
3. Potser hi haurà qui se sorprendrà quan vegi tres solucions alternatives per a una sola forma (infinitiu final). Crec que al darrere hi ha la necessitat d'arribar a un consens per preservar el llegat de Pompeu Fabra (criteri tradicional) i alhora recollir les opcions que poden acostar-se més a la parla dels diferents territoris (els altres dos); sempre partint de la idea que la llengua formal (sobretot l'escrita; això ho dic jo) demana un cert grau de distinció entre aquestes dues preposicions.

4. El verb *fer servir* de l'exemple (7) l'he afegit jo. Crec que s'adiu semàntica-ment amb els altres i és un "clàssic" de la norma de Fabra.

5. L'exemple (8) és meu. El de la GIEC ("El general va enviar missatgers per a demanar ajuda al rei") el trobo ambigu: el general també pot ser el subjecte de l'infinitiu, no solament els missatgers. I no veig que la preposició, almenys per als parlants que no fem la distinció, afavoreixi més una interpretació que l'altra.

6. Els exemples (1') i (2') segurament també admeten *per*, perquè el context és agentiu, i en els parlars que fan la distinció entre les dues preposicions en aquest cas a vegades també podem trobar *per*; aquesta distinció, subtil per a qui no la té com a pròpia, tal com es formula el criteri queda com a optativa.

7. L'epígraf de la GIEC on trobareu el que he explicat aquí és el § 29.3.3 (p. 1124-1126).

Vegeu també, de la mateixa autora, la ressenya del llibre [Les preposicions per i per a. Recapitulem i afegim-hi algunes dades](#), de Joan S. Beltran i Cavaller (Lleida: Pagès, 2014), publicada a *Estudis Romànics*, vol. 38 (2016).

6 Tres locucions per dir 'ràpidament, en molt poc temps'

Eugeni S. Reig

El valencià de sempre (Alzira: Bromera, 2015), pàg. 265-266

en un alçar Déu

Referit a fer qualsevol cosa: immediatament, ràpidament, en molt poc temps. *Això no costa res, home. Això ho faig jo en un alçar Déu.*

en un bufit

Referit a fer qualsevol cosa: immediatament, ràpidament, en molt poc temps. *Això està fet en un bufit, home. Ara ho voràs.*

En la narració curta "Roc el Pollastre", dins *Històries casolanes*, de Jordi Valor, trobem: «Al veure's la sang tots els gitanos desaparegueren en un bufit (perquè ells entre ells mai se'n fan).»

En la novel·la *La sol·lida* de Rafael Arnal podem llegir: «Quan un és jove tot ho atropella, però a la porta dels vuitanta anys una pulmonia se t'endú en un bufit –explicava tècnicament el tio Anselmo, practicant i barber, mentre afaitava un munt de clientela [...]»

En la novel·la *Quina lenta agonia la dels ametlers perduts* de Toni Cucarella llegim: «En aquella casa no tenen braser ni llenya per a la llar. Quatre espigons han posat que s'han consumit en un bufit.»

en un dir ai

Referit a fer qualsevol cosa: immediatament, ràpidament, en molt poc temps. *¿Eixe és el problema tan important que tens? Això ho faig jo en un dir ai, ara ho voràs.*

Aquesta expressió l'usa Encarna Sant-Celoni i Verger en la seua prosa literària. En la novel·la *Al cor, la quimereta* podem llegir: «I, si li fas alguna pregunta que no li interessa, es queda plantada com un estaquirot, et mira sense mirar –aü-sant els muscles– i, en un dir ai, pega mitja volta i no et diu ni pruna!...»

En valencià també es diu: en dos estenallades, en dos grapats, en un ai, en un ai i no res, en un arrap, en un bell en sec, en un buf, en un credet, en un dir Jesús (o Jesus), en un instant, en un moment, en un no res, en un pensament, en un punt, en un tancar i obrir d'ulls, en una escorribanda

La llengua estàndard sol emprar: en un ai, en un batec d'ulls, en un batre d'ulls, en un dir Jesús, en un girar d'ulls, en un instant, en un moment, en un no res, en un tres i no res

En castellà es diu: *en menos que canta un gallo, en un abrir y cerrar de ojos, en un decir Jesús, en un instante, en un momento, en un periquete, en un santiamén, en un voleo*

7 L'edició i estudi d'un diccionari inèdit ens acosta al català parlat per valencians i tortosins a inicis del XIX

Lluís Bonada

El Temps, 13/12/2016

<http://eltemps.cat/ledicio-i-estudi-dun-diccionari-inedit-ens-acosta-al-catala-parlat-per-valencians-i-tortosins-a-inicis-del-xix/>

La publicació i estudi d'un diccionari inèdit, d'autor desconegut, ofereix l'oportunitat de copsar el vocabulari usat per tortosins i valencians del nord de principis del segle XIX, ben representatiu de la societat agrària de l'època. La Biblioteca Sanchis Guarner de l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana i les Publicacions de l'Abadia de Montserrat han incorporat a la Biblioteca Sanchis Guar-

ner un volum que reproduïx el diccionari, i inclou una detallada anàlisi lingüística, realitzada pel filòleg Josep Ribera Ribera (Ontinyent, Vall d'Albaida, 1965).

El títol del volum, *El diccionari inèdit de C.M.G. Una aproximació al valencià del segle XX*, fa referència al manuscrit, conservat a la Biblioteca de l'Ajuntament de València, *Voces castellanas y su equivalencia en valenciano. Voces valencianas y su equivalencia en castellano*, datat el 1825 i signat per un autor que es va amagar sota les inicials C. M. G.

El diccionari aplega 5.258 entrades. 2.698 corresponen a la part valencià-castellà, i 2.560, a la part castellà-valencià. El gruix de les veus pertany, com és lògic, al lèxic general del català però un bon nombre de mots o variants i d'accepcions, al lèxic general valencià i, en menor nombre, al valencià septentrional i tortosí, fet que fa pensar que l'autor vivia a les comarques del bisbat de Tortosa.

Moltes d'aquestes veus apareixen registrades per primer cop en un diccionari valencià. Al segle XIX, recorda Josep Ribera, es va produir al País Valencià una febre lexicogràfica sense precedents. Entre diccionaris i vocabularis n'apareixen divuit.

A banda de l'àmbit general de la llengua –la meitat de les veus– el camp semàntic més nombrós és l'agrari. Aquí és on hi ha més mots desapareguts o a punt de fer-ho. A continuació apareixen els de les professions i oficis; alimentació i gastronomia i els estris de la llar i mobiliari. Els més pobres són la nàutica, l'armament i les relacions de parentiu. Entremig, hi trobem el dret, els remeis, els jocs, l'anatomia, la religió, els vestits, la construcció, l'espai físic i el temps. Dins del camp de les professions, hi té un pes important la indústria tèxtil i de confecció. I dins de la zoologia, l'ornitologia.

Els castellanismes recollits són exactament 88, un percentatge molt baix. Una part estan adaptats a la pronúncia i a la morfologia catalanes o valencianes-tortosines, com *abogat*, *monasteri* o *calitat*. Aquest percentatge tan baix indica, segons Josep Ribera, que la castellanització no era, a principis de XIX, tan acusada com pensàvem.

8 Salutacions

David Casellas

Llengua Nacional, núm. 92, III trimestre del 2015

http://www.llenguanacional.cat/pdf/LN092_11.pdf

Com ja sabem, vivim en una societat on passem fàcilment d'un extrem a l'altre. Per això no és estrany que, després d'uns quants anys en què la religió era una imposició de l'Estat, ara hi hagi un rebuig de qualsevol cosa que pugui tenir una connotació religiosa. Malauradament, això també ha arribat al llenguatge i ha contribuït que, de mica en mica, es deixin d'usar expressions molt nostrades. N'hi ha alguns exemples en les formes de salutació.

A molta gent li sembla inadequada una salutació tan bonica com *Déu vos guard*. És que hi ha res més bonic que desitjar a una persona que *Déu la guardi*? A mi em sembla que aquesta és una salutació molt més càlida i entranyable que un simple i fred *hola* (que potser va d'acord amb una societat freda, on regna l'individualisme i cadascú mira pels seus interessos), o, no cal dir-ho, molt més idònia que la interjecció *eh!* o *ei!* que hi ha joves que fan servir per a saludar.

Una altra forma tradicional que gairebé s'ha perdut —potser per l'existència del timbre elèctric, del picaporta o d'uns altres ginys semblants— és l'expressió à *Maria!* Aquell qui entrava en una botiga o en una casa, per tal de cridar l'atenció, cridava à *Maria!* i immediatament sortia alguna persona a atendre'l. No cal dir que té l'origen en l'expressió religiosa *Ave Maria*.

Contràriament, com a forma de comiat, *adéu* continua tenint plena vigència, malgrat la seva significació religiosa, potser perquè és més breu i senzilla. Què ha influït perquè *Déu vos guard* s'empri menys i, al contrari, *adéu* mantingui el seu ús? Tot el que podem fer és aventurar hipòtesis. També hi podria haver contribuït la seva semblança amb una forma castellana. De fet, *adéu* s'havia castellanitzat en «adiós»; en canvi, *Déu vos guard* no fa dubtar gens del seu origen ben genuí. Molt sovint passa (i cada vegada molt més) que els catalans tenim por de fer-nos veure massa o bé temem que no ens entenguin si ens expressem amb paraules genuïnament catalanes, i —maleït disbarat!— ens inclinem a parlar de la manera més semblant al castellà, ja que, si no ho fem així, ens pensem que provocarem les ires de les persones amb qui dialoguem.

De tota manera, és curiós que els castellans usin de forma general *hasta luego* i no pas *adiós*. Potser per això també s'han estès força *fins aviat*, *fins ara* o *fins*

demà. Però quin és el mot català corresponent a *hasta luego*? La traducció literal, *fins després*, no és gaire aconsellable (malgrat que en algun diccionari hi consti), com tampoc no ho és *fins ara*, castellanisme fruit de la traducció literal de *hasta ahora*). En català cal usar unes expressions diferents segons les circumstàncies. Si hom s'acomiada amb la intenció de tornar-se a veure al cap de poca estona (durant el mateix dia) pot dir: *ara torno, no trigaré, fins més tard, fins d'aquí a una estona*; però si hom vol expressar únicament que li agradaria de tornar-se a veure un altre dia és millor fer servir *a reveure, ja ens veurem, que ens vegem aviat, adéu-siau...*

L'expressió *adéu-siau*, malauradament, està avui dia en clara regressió —la major part dels joves la diuen ben poc— i bé prou valdria la pena de recuperar-la quan ens adrecem a un grup de persones. El mal pot venir del fet que l'escàs ús del tractament de vós hagi arrossegat la pèrdua d'aquesta expressió, referida especialment a més d'una persona o a una persona que tractem de vós. Anàlogament, la forma corresponent al tractament de vostè, *passi-ho bé*, també es fa servir menys pel mateix motiu: en la llengua popular el tractament de cortesia perd terreny enfront del tractament de *tu*.

Una altra forma castellana, que en català no és bona, és *què tal?* En català hem d'emprar les formes *com va?*, *com va això?* Fixeu-vos fins a quin punt estem immersos en una castellanització, que de jove va haver de ser un professor (no de català, sinó de matemàtiques!) qui em fes adonar que no era una expressió genuïna.

I pel que fa a les salutacions referides a la part del dia (*bon dia, bona tarda, bon vespre, bona nit*), sembla que genuïnament solament es distingia *bon dia* i *bona nit*. Prova d'això és que *bona tarda* es deia incorrectament en plural, *bones tardes*, la qual cosa en denotava l'origen foraster. En canvi, *bon dia* o *bona nit* no han estat mai pronunciats bons dies o bones nits. En la major part de llengües només usen una salutació per al dia i una altra per a la nit (i, en tot cas, una expressió diferent per a acomiadar-se quan hom se'n va a dormir). Potser no cal que precisem tant, malgrat que avui dia l'exactitud i el temps tinguin tanta importància; sembla força absurd que abans de saludar hàgim de mirar el rellotge per a decidir si direm *bon dia, bona tarda, bon vespre* o *bona nit*. Per una altra banda, també es va perdent l'afegitó i *bona hora*: *bon dia i bona hora!*

Després d'aquestes explicacions, ja només em resta acomiadar-me: *adéu-siau*.

9 Tots els dubtes: pronoms (7)

Rudolf Ortega @Rudolf_Ortega

[Tots els dubtes. Una gramàtica del català a l'abast](#) (Barcelona: RBA La Magrana, 2014)

De predicat nominal | PRONOMS *HO*, *EL*, *EN*

El complement que acompanya els verbs copulatius, és a dir el predicat nominal, pot presentar formes diverses, i en conseqüència, a l'hora de substituir-lo les opcions seran variades.

Una opció és *ho*, vàlid per a adjectius («La Merkel és simpatiquíssima», diu Rajoy), sintagmes preposicionals («Sí, és de bona pasta», respon Hollande), o sintagmes nominals indefinits («És una bromista!», conclou Cameron), i en tots els casos podem dir que *Merkel ho és*. I si tenim una construcció amb infinitiu, també posarem *ho*: *La sortida de la crisi no va ser arribar i moldre*, és a dir que *no ho va ser*.

També hi podem entaforar el pronom de complement directe *el*, *la*, *els*, *les*, que servirà quan el predicat nominal sigui definit: *Merkel és la presidenta d'Europa*, i per tant *Merkel l'és*. I finalment, si volem preservar el sentit partitiu del predicat, recorrerem a *en*: *I que n'és, de simpàtica!*

Pronoms de dos en dos | APÒSTROF I GUIONET, 2

Apostrofar, recordem-ho, és ometre vocals àtones, especialment en el cas dels articles definits i la preposició *de*, però també quan el que trobem són pronoms febles. Ja hem anat veient, en parlar de cada pronom, de quina manera es podia perdre aquesta vocal, tant al davant com al darrere del verb, en especificar les formes elidida i reduïda de cada cas. Ara veurem com s'apostrofen els pronoms en combinació entre si.

Suposem que és tard i he de marxar: «Me'n vaig», diré. Tenim dos pronoms al davant del verb, que comença amb consonant, així que els ajuntarem per mitjà de l'apòstrof, que anirà sempre darrere de la vocal (mai, doncs, *m'en vaig*). I ara suposem que no som tan directes, i que diem: «Me n'he d'anar»; en aquest cas, la vocal del verb atrau l'apòstrof com un poderosíssim imant, de manera que el pronom *en* acaba apostrofant-s'hi i l'altre pronom queda lliure. Davant del verb, doncs, donarem prioritat a la unió del segon pronom amb el verb, i quan no puguem apostrofar, deixarem un espai en blanc: *me'n desdic*, *te'l pago*, *li'n regalo*; *me n'ocupo*, *te l'explico*, *li n'ofereixo*; *us hi portaré*.

Col·loquem ara els pronoms al darrere. La frase *porta'm a casa* presenta el pronom en forma reduïda, però si hi enllacem un altre pronom, *porta-m'hi*, tenim que *hi* tibia de l'apòstrof i se l'endú, de manera que entre el verb i el primer pronom haurem de posar un guionet (serà incorrecte doncs *porta'm-hi*). Darrere del verb, per tant, donarem prioritat a la unió del primer pronom amb el segon, i si no podem apostrofar hi posarem un guionet: *explica'ns-ho*, *apunta'ns-hi*, *dóna'ls-la*, *explica-m'ho*, *arriba-t'hi*, *dóna-me'l*, *paga-me-la*.

Per tot això se sol dir que, en català, l'apòstrof va sempre «tan a la dreta com es pugui».

10 Llengua Nacional

Sumari del número 97, IV trimestre del 2016

EDITORIAL

Fàcil o útil?

RECONeixEMENTS

En record d'Antoni Boada, verdaguerista. Josep Lluís Bronchal

EL MÓN DE LA CORRECCIÓ

Els correctors de Fabra fins avui. Jordi Badia i Pujol

D'Humor amb lletra i música, de Bartomeu Bardagí. A cura d'Agnès Toda

Al Quim Pomares, *in memoriam*. Josep Espunyes i Esteve

Corregir, continuar. Ramon Torrents

Corregir en anys de delit i de neguit. Jem Cabanes

Marià Villangómez: poeta, traductor i... corrector. Bernat Joan i Marí

Les correctores i els correctors de l'IEC. Josep M. Mestres i Sílvia López

Els correctors que corregiren la construcció del català. Gabriel Bibiloni

Corregir a Enciclopèdia Catalana. Josep Torras i Roderigas

LÈXIC

Sisplau, esclar, perxò, perquè, perllà... i nar-hinant. Jordi Badia i Pujol

ESTIL

A propòsit de «*pot ser* + adjectiu».

Carles Riera

ORTOGRAFIA

Més sobre el guionet (i 4). Josep

Ruaix i Vinyet

AMICS I MESTRES

Parlem amb Albert Jané. Mercè

Espuny i Pujol

Josep Milà Llambí, records d'un

corrector. Mercè Espuny i Pujol

Parlem amb Àlvar Valls. Maria

Cucurull i Agnès Toda

BIBLIOGRAFIA

Ressenya *Estudis de llengua*, de Josep Ruaix i Vinyet, per Joan Ferrer

Ressenya *I si parlem català?*, de David Vila i Ros, per Jordi Solé i Camardons

11 Enllaços i convocatòries

- ▶ Llibre d'estil de la Diputació de Barcelona. [Podeu descarregar-lo en PDF des d'aquí](#)
- ▶ [Crida d'articles](#) per a la [8a edició de la Sociolinguistic Summer School](#) a la Universitat Oberta de Catalunya, 4-7 de juliol del 2017.
- ▶ Eugeni S. Reig, ["Carta oberta a l'alcalde de València: els noms dels carrers de València"](#) (*La Veu del País Valencià*, 10/01/2017)
- ▶ Leo Giménez, ["Qüestions de política lingüística a plantejar. Models i resultats dels exàmens de la JQCV"](#) (*La Veu del País Valencià*, 09/01/2017), seguit de ["Qüestions de política lingüística a plantejar?"](#), de Víctor Labrado (13/01/2017) i ["Anàlisi i \(des\)qualificacions: Leo Giménez i Víctor Labrado"](#), d'Abelard Saragossà (14/01/2017).

- ▶ Tere Rodríguez, ["El Consell declara Bé d'Interès Cultural Immaterial les Normes de Castelló"](#) (*El Punt Avui*, 16/12/2016)
- ▶ ["L'AVL ha aprovat la grafia València, però recomana la pronunciació amb e tancada"](#) (Gabinet de Comunicació de l'AVL, 16/12/2016). Vegeu també ["València es diu Vall\[é\]ncia"](#), de Josep Lacreu (*Pren la paraula*, 23/12/2016)
- ▶ Joanjo Garcia, ["Anys i afanys. Quaranta anys de filologia catalana a València"](#) (*VilaWeb*, 15/12/2016)
- ▶ ["Rajoy va aprovar en funcions 52 normes que imposen el castellà"](#) (*La Veu del País Valencià*, 21/12/2016)
- ▶ Ainhoa Sorrosal, ["C's veu el català com a factor de cohesió del sobiranisme i recupera l'antídoto del bilingüisme"](#) (*El Nacional*, 17/12/2016)
- ▶ Jaume Mateu: ["Els drets lingüístics són drets socials"](#) (*dBalears*, 30/12/2016)
- ▶ Q.P., ["Qui va ser número dos de Matas pronostica que el català desapareixerà de les Balears l'any 2051"](#) (*dBalears*, 13/12/2016)
- ▶ ["El Tempir llança una nova campanya per fer front als prejudicis lingüístics"](#) (*La Veu del País Valencià*, 07/12/2016)
- ▶ ["Germà Colón rep la Medalla d'Honor de l'AVL pel seu 'impagable treball' a favor de la llengua"](#) (*VilaWeb*, 05/12/2016)
- ▶ Vicent Sanchis, ["Postveritat gramatical"](#) (*El Temps*, 04/12/2016)
- ▶ ["La Generalitat Valenciana impulsa una oficina de drets lingüístics"](#) (*El Punt Avui*, 02/12/2016) i ["El valencià bé val una oficina"](#), de Jesús Puig (*Levante-EMV*, 06/12/2016)
- ▶ Griselda Oliver i Alabau, ["Peter A. Kraus: «La Unió Europea facilita l'eutanàsia lingüística»"](#) (*Núvol*, 22/11/2016)
- ▶ Salvador Oliva, ["Més sobre la Secció Filològica"](#) (*El País*, 01/12/2016)
- ▶ Maria Cucurull, ["Trompada o trempada?"](#) (*El Periòdic d'Andorra*, 02/12/2016)
- ▶ Teresa Ciges, ["L'ús del valencià a les xarxes pels polítics valencians"](#) (*Saó*, 02/12/2016)
- ▶ El blog del TERMCAT: [Què amaguen les superilles?](#) (12/01/2017), [Termes de l'aprenentatge: mil maneres d'aprendre](#) (11/01/2017), [#termedelasetmana: reregalar](#) (09/01/2017)